

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtna . . . „ 0.75
Posam. št. „ 0.10

Štev. 39. V LJUBLJANI, dne 28. avgusta 1908. Leto III.

enotno kakor zdaj. Sicer smo glede na medsebojno poznanje že precej napredovali, a vseeno moramo marsikaj še dovršiti, spojit močnejše verigo, ki veže naše po raznih društvih združeno delavstvo.

Dosedanja vseslovenska delavska shoda sta imela pred vsem navduševalen namen. Tretji pa bodi posvečen podrobnemu delu, agitaciji in organizaciji.

Zastopniki delavskih organizacij.

Da se to doseže, je sklenil »Izvrševalni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva« sporazumno s »Strokovno komisijo«, da naj bodo zastopane naše delavske organizacije na III. vseslovenskem delavskem shodu po zastopnikih ali delegatih in sicer z ozirom na število svojih članov in članic. Na 50 članov ima vsako naše delavsko društvo pravico, da določi po dva zastopnika, oziroma zastopnici za III. vseslovenski delavski shod, ki imajo na shodu posvetovalen in sklepajoč glas. Posvetovalen in sklepajoč glas imajo tudi člani in članice »Izvrševalnega odbora slovenskega krščansko-socialnega delavstva«.

Naša delavska društva naprošamo, naj do 20. septembra t. l. določijo svoje zastopnike in zastopnice za III. vseslovenski delavski shod. Imena delegatov in delegatkin naj naznani do 20. septembra t. l. »Izvrševalnemu odboru slovenskega krščansko-socialnega delavstva«, kakor tudi odgovore na vprašanja, ki se stavijo delavskim društvom. Če bi kako naše delavsko društvo ne dobilo do 10. septembra t. l. vabila, naj to naznani uredništvu »Naše Moči«, ki je prevzelo zunanje priprave za III. vseslovenski delavski shod. Na vprašanja naj se točno in natančno odgovori, da bomo imeli na III. vseslovenskem delavskem shodu natančno sliko naše delavske organizacije. Takoj, ko se odgovori na vprašanja in naznani imena določenih delegatov in delegatkin, določimo vstopnice za III. vseslovenski delavski shod.

Gosti.

Poleg delegatov in delegatkin bodo smeli biti navzoči pri III. vseslovenskem delavskem

shodu tudi gosti, ki jih povabi »Izvrševalni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva« ali pa, ki sami naznani »Izvrševalnemu odboru«, da želé biti navzoči pri shodu. Gosti se bodo smeli udeleževati razprav, glasovati ne bodo imeli pravice. Kdor se želi udeležiti kot gost, naj to naznani uredništvu »Naše Moči« do 30. septembra in naj priloži znamko za 10 vin., da se mu določi vstopnica.

Vprašanja našim delavskim društvom.

1. Ime in sedež društva?
2. Kdaj se je ustanovilo?
3. Koliko članov je štelo koncem prvega leta po ustanovitvi?
4. Koliko članov šteje zdaj?
5. Koliko je imelo shodov, predavanj in sej leta 1907. in 1908.?
6. Koliko je znašalo društveno premoženje koncem leta 1907.?
7. Če deli društvo članom podpore, naj se to naznani, kakšne so podpore in koliko podpor se je razdelilo
a) leta 1907.
b) ves čas, kar društvo obstoji.

Poslovnik za III. vseslovenski delavski shod.

§ 1.

Shod skliče in ga otvori »Izvrševalni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva«.

§ 2.

Po večini glasov izvoli shod predsednika, štiri podpredsednike in dva zapisnikarja.

§ 3.

Vsakemu poročilu sledi razprava.

§ 4.

Način priglasitve k besedi določi predsednik.

§ 5.

Govorniki se morajo strogo držati dnevnega reda. Predsednik je dolžan govornika, ki se ne drži stvari, pozvati k redu. Če se to zgodi dvakrat, mu mora vzeti besedo. To sme storiti tudi, če postane razprava osebna.

Tretji vseslov. delavski shod.

Izvrševalni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva sklicuje drugo nedeljo meseca oktobra (11. oktobra 1908.) III. vseslovenski delavski shod. Dva vseslovenska delavska shoda sta se že vršila, prvi pri Devici Mariji v Polju, drugi na Preski. Sadovi obeh shodov so bili vidni. Naše delavske stanovske organizacije so se množile, pomnožilo tudi število naših organiziranih delavcev in delavk.

Pred I. vseslovenskim delavskim shodom nismo imeli našega delavskega časopisja. Požrtvovalnost naših delavskih društev je omogočila, da je pričela izhajati »Naša Moč«, ki ne zastopa več sama delavskih koristij, marveč sta ji sledila »Glasnik avstrijske krščanske tobačne delavske zveze« in pa »Delavski tovariš« v Gorici.

Medtem, ko sta se vršila I. in II. vseslovenski delavski shod ob slavnostnih prilikah, ko sta se blagoslovljala »Društvena doma« pri Devici Mariji v Polju in na Preski, je pa sklenil »Izvrševalni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva« naj ima letošnji III. vseslovenski delavski shod praktični značaj, na katerem naj sklepajo in odločujejo delavske organizacije po svojih zastopnikih.

Naša delavska organizacija je primerno močna. Potrebno je pa, da se ojači in izpopolni in da dela vse naše slovensko delavstvo bolj

Spokornik.

Spisal Lev N. Tolstoj. — Poslovenil Ivo Česnik.
(Dalje.)

Tako je sedel letnega popoldne. Davno že je izginil vlak. se razpustil zadnji kolobar dima v čistem zraku nad smrečjem. Drdranje, sopihanje vlaka, se je še slišalo, tračnice so se še tresle. V brzojavnem drogu tik pragov je brnelo — neka novica je hitela po tankih žicah v svet . . . Jata lastavic je priletela, se vsela v dolgi vrsti na žice, poslušala . . . Kos in kanarček v čuvalnici sta zapela. Žvižganje, žvrgolenje jim je odgovarjalo iz hoste. Veselo, sladko. Zdaj iz te, zdaj iz one strani. Radovedna štigelj in tašca sta priletela na okno čuvalnice, da pogledata, kdo poje tako čudno — iz neveslega srca. Pa že je umolknil kos, gledal otožno na drevje . . . Tam leta ptica od veje do veje . . . Zapoje, odrli . . . Zlata prostost! Kanarček je umolknil, ker je molčal kos — štigelj in tašca sta se pogledala, odletela.

Stari čuvaj pa se ni domislil, da bi zažvižgal, spodbudil kosa. Gledal je na progo, po kateri je izginil vlak. Bilo mu je kot da se je vo-

zilo poprej nekaj znanega mimo njega, kot da mora priti po tračnicah, po belem progu, iz oddaljene postaje . . . Kdo? Že petindvajset let samuje tu. Svet je pozabil zanj. Sosed v gozdu, bližnji čuvaj, železniški delavci in mojster, to se njegovi edini znanci. Ti pridejo vsakodnevno mimo, mu zakličejo pozdrav, prinašajo pošto, redka pisma, od sina in hčere, »Domoljuba«. Stari čuvaj razgrinja list, čita glasno. Žena posluša . . . Žena vzdihne: »Ježeš Marija! Da se le ne pokvari Pepe, ne izgubi Francka!«

Vsako drugo nedeljo gre on ali ona k maši v Planino. Enkrat v letu vzame stari čuvaj dopust, poroma z ženo v rojstno vas na Trsat, ali Brezje. Mnogo lepega vidita po svetu — vendar sta vesela, ko se vrmeta v tihi dom. Truda, spominov, je dosti za celo leto. Pa vzameta Mohorjeve knjige v roke, čitata o tej ali oni božji poti in pravita: »K letu, ako Bog da zdravje...«

Vsakoletno vabita v rojstni vasi znance in sorodnike. Pa sovrstniki so stari, se ne ganejo od praga, mladina ne mara v samoto, k starim. Še sin vojak ostaja o praznikih raje v Pulju, hčerka sobarica ne mara iz Trsta, če tudi ima ženina v bližini, v gozdu. Kdo tedaj? . . .

Vrata čuvalnice zaškrlijejo. Kokoši, ki so brskale po pesku okoli hiše hite k gospodnji, prebivalec malega hleva pod kurnikom, se oglasi. Pa žena, visoka in ravna, pravi tip stare barinke, ne vrže kokošam pesti pričakovanega zrnja, ne gre k hlevu, ne pogladi belega puška. Pod brado si zaveže vozle resaste rute, popravi gube širokega krila in predpasnika iz modre kotenine, pogleda po železnici, na moža . . .

»Stara, sedi k meni,« jo je klical, »kaj si se pa tako naštimala, kaj misliš res, da pride kdo?«

»Mrtvi prinese živega. Sanjalo se mi je o rajni materi. Dobrega pa ne bo nič, stari moj . . . Po blatu sem hodila bosa, k maši sem šla v sami srajci . . . To je sramota . . .«

Stari Možina je pogledal v ženino lice. Bilo je podolgovato, koščeno. Dolga leta skupnega bivanja in mišljenja so upodobila njeno njegovemu, navadno je bival tudi na njenem mir tihih krajin, a danes ga so prepodile zle slutnje, sanje.

Dalje prik.

§ 6.

V razpravi sme vsak govoriti 10 minut. Shod ima pravico, da po večini glasov lahko izpremeni to določilo.

§ 7.

Samostojni predlogi so dopustni, če jih podpira tretjina delegatov. Predloge k poslovníku mora podpirati vsaj pet delegatov.

§ 9.

Sklepa se z navadno večino glasov. Pri enakem številu glasov odločuje predsednik.

Spored.

Tretji vseslovenski delavski shod se vrši v Ljubljani. Prostor: Dvorana S. K. S. Z. Prične se ob 8 1/4 zjutraj in traja celi dan; dokler ne reši dnevnega reda.

A. Otvoritev shoda.

B. Odobritev poslovníka.

C. Volitev: a) predsednika;) štirih podpredsednikov; c) dveh zapisnikarjev.

D. Poročila:

1. Organizacijsko poročilo in zgodovinski pregled naše delavske organizacije. Poroča Mihael Moškerc.

2. Razširjanje naših načel. Poroča Frančišek Terseglav.

3. Strokovna zveza in delavsko časopisje. Poroča Frančišek Čebulj.

4. Delavske pogodbe. Poroča Ivan Nepomuk Gostinčar.

5. Delavska postavodaja. Poroča državni poslanec Jožef Gostinčar.

E. Volitev »Izvrševalnega odbora slovenskega krščansko-socialnega delavstva«.

Če želi kako društvo, da se razpravlja še o kakem predlogu, najto naznani uredništvu »Naše Moči« do 30. septembra t. l.

Častna dolžnost vsakega našega delavskega društva je, da skrbi za to, da pošlje polnoštevilno svoje delegate na shod. Želi se, naj bi bila razprava živahna, razborita in dostojna.

× × ×

Istočasno ko III. vseslovenski delavski shod, se vrši tudi shod slovenskih krščansko-socialnih delavk. Čas in prostor se še objavi. »Izvrševalni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva, dne 15. avgusta 1908.

Jožef Gostinčar,
predsednik.

Josipina Eržen, podpredsednica.

Mihael Moškerc, podpredsednik.

Ivan Nepomuk Gostinčar, zapisnikar.

Splošen štrajk kranjskega papirnega delavstva.

Ker smo prisiljeni, da zaključimo ta teden naš list že v torek z ozirom na preselitev »Katoške tiskarne«, zamoremo podati poročilo o štrajku kranjskega papirnega delavstva le do torka. Položaj papirnega delavstva tako na Sorškem polju kakor tudi v Vevčah je popolnoma neizpremenjen.

Bravci in brave! Ne zasluži li pohvalo in priznanje vsega slovenskega ljudstva vztrajnost našega kranjskega papirnega delavstva. Res, trdosrčna je Leykamova družba, ki pusti svoje mirno in pošteno delavstvo tako dolgo časa štrajkati. Mi se ne čudimo. Saj znamo, da nimajo bogataši srca v prsih, marveč da imajo kamen. Družba si je mislila, izstradajmo jih, sami pridejo delat in potem jih bomo mrcvarili, da bo joj in gorje. Mislili pa tudi niso, da je sploh mogoče, da prične delavstvo stavkati. In vse prošnje ubogega delavstva za izboljšanje so ostale zaman. Ne moremo izboljšati, izjavljajo še zdaj. Osebito v Vevčah je uradništvo pred štrajkom zmagoslavno pripovedovalo vsakomur, ki jih je hotel poslušati, da je sploh štrajk nemogoč. Morebiti še zdaj ne vrjamejo, da se v vevških papirnicah štrajka.

V pogajanja se tvorniško vodstvo do zdaj še noče izpuščati. Pač pa poizkuša tako na Sorškem polju in v Vevčah nesramno zlomiti delavsko stavkujočo moč. Uradništvo se suče okolu delavcev in jim prigovarja, naj gredo delat. Obeta jim sijajne plače in vse, kar jim pride na misel. Zlate gradove obetajo štrajkujočim delavcem in delavkam tisti fabriški priganjači, ki še lesene bajte nimajo. Tako je delalo tvorniško uradništvo tudi ob zadnjem ponesrečenem gratwanjskem štrajku. S sijajnimi obljubami so pregovorili nekaj stavkokazov, tako do-

bro tretjino vsega delavstva, da niso stavkali in da so delali. Res, dokler sta štrajkali ostali dve tretjini, so sijajno plačevali stavkokaze, štrajkujoče delavstvo, ko je videlo izdajalstvo stavkokazov, je izgubilo pogum in prenehalo brez kakega uspeha stavkati. Mislite pa li, da je držala tvorniška gospoda obljube stavkokazom. Kaj še. Ko je iztekla tvornica popolnoma, so pa znižali zopet stavkokazom plače, delavstvo pa so tako pritiskali in je še pritiskajo, da je strah in groza. Razbili so pa tudi ondotno precej močno delavsko organizacijo, tako, da je delavstvo v Gratwanju danes brez moči.

Zdi se nam, da poizkusi to izvesti tvorniška gospoda tudi na Sorškem polju in v Vevčah. Saj so izblebetali nekateri škrici, da nameravajo 1. septembra zopet otvoriti deloma obrat v vseh tvornicah. Vse dosedanje izkušnje, vsa dosedanja edinost in vztrajnost štrajkujočega delavstva jih ne moti. Lepo natihoma rujejo in iščejo stavkokaze, da bi tako zlomili zjedinjeno, skupno delavsko moč.

Trdo smo prepričani, da se ob zavednosti in slogi štrajkujočega delavstva izjalovijo vsi naklepi fabrske gospode. Gratwanjski zgled nam pa tudi kaže, kakšna bodočnost čaka štrajkujoče delavstvo, ako bi se posrečili satansko zviti naklepi fabriških škricov in priganjačev.

Razpoloženje štrajkujočega delavstva je izvrstno. Pogum še vedno neomajan, za to smo pa tudi trdno prepričani, da štrajkujoče delavstvo dokler ne zmaga, tudi ne preneha štrajkati.

× × ×

V Ljubljani izhaja neki časopis vsak dan. Odlikuje se z izredno ljubeznijo do delavstva. Imenuje se »Slovenski Narod«, tiska se pa v ljubljanski »Narodni tiskarni«. »Slovenski Narod« je pisal v svoji letošnji 193. številki dne 21. avgusta tole:

O stavki v Vevčah se nam piše iz delavskih krogov: Stavka traja še vedno. Delavci štrajkajo, ker to zahtevajo dr. Krek, Gostinčar, Moškerc in A. Jeriha. Zdaj se posebno lepo kažejo sadovi katoliškega izobraževalnega društva. Ljudje razsajajo cele noči in razgrajajo kar se da — namreč tisti, ki jih imajo dr. Krek in njegova družba na vrvi. Stavka se je začela na duhovsko komando. Zavednega delavca niso nobenega nič vprašali. Zdaj je mnogo delavcev, ki bridko zdihujejo, ker nimajo zaslužka pa tudi ne denarja. Tisti, ki imajo družino in otroke, so posebno reveži. »Slovenec« je veliko pisal o zaslužkih delavcev in delavk, toda navajal je samo zaslužke tistih, ki so komaj v tovarno vstopili, drugih pa ne. Nekaj delavk je zaslužilo za 12 dni do 20 in 30 K, delavci od 35 do 60 K. Ni kdo ve kaj, pa dokaz, da »Slovenec« ni čiste resnice pisal. Kaka podivjanost vlada okrog Vevč, za to bi se dalo navesti mnogo slučajev. Tako n. pr. je dobil tovarniški paznik grozljivo pismo, da ga ubijejo, če bi še enkrat stopil čez tovarniški prag. To je vse sad večletnega sčuvanja bivšega župnika Kolarja, ki je zdaj korar v Ljubljani, in bivšega kaplana Riharja, ki je zdaj tehant v Šmartnem pri Litiji. Ta dva sta za svoje sčuvanje dobila mastne s lužbe. Središče njih sčuvanja je bilo izobraževalno društvo. Kake vrste izobrazba se tam goji, to čutijo ljudje zdaj: vevška okolica je skoro vsa podobna taboru razbojnikov, kakor prebivališče mirnih in delavnih ljudi.

Mi se nič ne čudimo, da tako piše »Slovenski Narod«. Kdaj so pa tatje še pisali resnico. V Narodovem uredništvu pa ne sedi le en tat. Da družba tatov in pa vteklega frančiškana, ki je slekel kuto in zdaj piše »Narod«, tako laže, ni prav čudnega. Kdaj pa še tat ni lagal. Radovedni smo le, kdo li je tisti delavski krog, ki je to pisal. Najbrže stavkokaz Fink. »Narod« piše, da delavci stavkajo, ker to zahtevajo dr. Krek, Gostinčar, Moškerc in A. Jeriha. Z dr. Krekom pridejo vedno, dasi je dr. Krek s sedanjo stavko toliko v zvezi, kolikor sta z njo v zvezi n. pr. dr. Iv. Tavčar in pa Iv. Hribar Sicer bi ne bilo nič hudega, če bi Krek imel vsak dan tri shode s štrajkujočim delavstvom, a slučajno dr. Krek s sedanjim štrajkom ni v zvezi, ni nagovarjal nanj in ga ne vodi, kakor ga sploh tudi ne vodijo ne Gostinčar, ne Moškerc in ne Jeriha. Delavstvo štrajka samo. Za posamezna grozljiva pisma, če jih je kdo dobil, ni nihče odgovoren. A ne verjamemo, da »Narod« piše resnico, ker ne pove, kdo da je dobil pismo. »Narod« piše: »Stavka se je začela na duhovsko komando.« Kateri duhoven je pa komandiral stavko? Napada na stolnega dekana Kolarja in šmartinskega dekana Riharja sta pretrapasta, da bi se z njima pečali. In pa tole: Zavednega delavca niso nobene-

ga vprašali. Kdo je zaveden, kdo ni, na to naj odgovori »Slovenski Narod«. Po »Narodovem« je menda edini Fink zaveden, ker kaže stavko. Če je pa Fink zaveden, dvomimo. Zaveden je le za svoj žep in za svoj trebuh, ni pa zaveden glede na delavsko skupnost.

Štrajkujoče vevško delavstvo glede na strankine razlike ve, kako se je uvedla stavka. Shodi, na katerih se je poročalo delavstvu o stanju štrajka papirnega delavstva na Sorškem polju, so bili javni. Nanje naj bi bil prišel zavedni »Narodov« delavec, pa bi bil povedal, kar mu ni bilo prav. Odkrito izjavljamo, nas veseli, da je vevško delavstvo tako zavedno in ne gleda na strankine razlike tako odločno. Čast delavski zavednosti štrajkujočega delavstva ne glede na strankine razlike.

Na duhovsko komando naj bi se pričel štrajk. Oslarija. Kaj pa imajo delavci od štrajka? To, da s prav lepimi vsiljivimi podpirajo štrajkujoče delavstvo kljub temu, da se ravno od duhovnov od vseh strani zahtevajo žrtve, ki se ne zahtevajo n. pr. od liberalnih odvokator in celo ne od »Narodovih« urednikov.

Vevška okolica je skoro podobna taboru razbojnikov, kakor prebivališču mirnih in delavnih ljudi, piše »Narod«. Dingel je dobil nekoliko blata, to je vse. Ubit še ni bil nihče med štrajkom. Menda bi »Narod« rad, da bi začelo delavstvo postopati s svojimi nasprotniki po načelih vojnega prava. »Narod« naj ne psuje štrajkujočega delavstva. Sorško polje in Vevče nista prav posebno daleč od Ljubljane, kjer se tiska »Slovenski Narod«.

× × ×

H koncu nekaj govoric. V Vevčah se govori, da je zahteval direktor vojaštvo v Vevče. Odgovorilo se mu je pa baje, da še orožniki nimajo kaj opraviti.

Sava. V zadnjem našem dopisu manjka konec, ki ga danes objavimo in slove: Socialni demokrati protestirajo zoper to, da žerent predloži resolucijo okrajnemu glavarstvu. Pravim, lepega kozla ste ustrelili na shodu. Tako delajo socialni demokrati. Ante Kristan, pomiluj svoje privržence, pa ne mene.

Frančišek Čebulj, bivši tvorniški delavec in nasprotnik kozlov, ki jih streljajo voditelji soc. demokratov.

Sava. Strokovno društvo priredi v nedeljo, dne 30. avgusta t. l., mesečno predavanje na Javorniku ob pol 4. uri popoldne pri g. Vodičarju. Člani, udeležite se v obilnem številu. Poročalo se bo tudi o delovanju društva in o stanju blagajne.

Med brati in sestrami.

Ljubljana. Piše se nam in objavljamo: Kaj je z ljubljansko predilnico? Na te in enaka vprašanja, že delavstva ne more več odgovarjati. Vsaki dan se ponavljajo taka vprašanja v tovarni in zunaj tovarne. Ker se pa od strani gospodov delničarjev ne zve nič, v kakšnem položaju je delavstvo v omenjeni tovarni, je pač dolžnost društva ozir. odbora, da stopi v dotiko z gospodom ravnateljem, da zve o sedanjem položaju. Delavstvo vprašuje, kaj je z odborom, kaj z društvom. Samo ob sobotah, ko je treba plačati družbene doneske, še vemo, da je društvo. Odboru svetujemo, naj prečita zapisnik iz odboroze seje pred shodom od 8. aprila t. l., kaj se je sklenilo. Delavstvu nezadostuje samo podpora iz društvene blagajne za bolne člane, tudi zdravo delavstvo je treba podpirati s shodi, z dobrimi nasveti itd. itd. Zato se nič ne pregrešimo, če vprašamo odbor, kdaj bo zopet kakšen shod, ko ga že ni bilo od 8. aprila t. l.

Informirajte se o tovarniškem stanju in poročajte na shodu, tudi bi ne bilo odveč, ako ne koliko poročate o društveni blagajni. Ali smo res tako na slabem, da se ne more večasih plačati prostor ozir. dvorana za shod.

Ob enem pa tudi gospoda ravnatelja prosimo, naj odkritosrčno pove, v kakšnem stanju je sedaj tovarna, da ne bo delavstvo čakalo na propad nepriljavljeno, kakor okužena žival pri konjaču, ki čaka, kedaj jo pobije.

Omeniti imamo še, da so delavke v nekaterih oddelkih dne 6. t. m. prenehale z delom za nekaj ur, in čakale gospoda ravnatelja s prošnjo, da naj se jim izboljša zaslužek.

Ne smemo tudi prikrivati, da tudi v naši tovarni ni izdajalk. Baje ob času, ko so delavke prošle za izboljšanje zaslužka, so nekatere delavke bile popolnoma zadovoljne s sedanjim zaslužkom.

Čuje se, da se je posebno neka debela delavka Marija Železnik odlikovala, da je nekega delavca tožila, češ da delavke hujška, da

naj ustavijo z delom. Koliko je na tem resnice, naj govorijo delavke, ki se ne ustrašijo iti v boj za sebe in svoje sovražnice.

Tobačno delavstvo.

Izkaz zbirke tobačnega delavstva za štrajkujoče papirno delavstvo:

I. zbirka: A. 2 K 3 v.; B. 117 K 44 v.; C. 8 K; D. 20 K 67 v.; E. 1 K 80 v.; F. 2 K 48 v.; G. 8 K 53 v.; H. 4 K 72 v.; I. 6 K 1 v.; K. 4 K 60 v.; L. 5 K 99 v.; M. 31 K 30 v.; N. 8 K 8 v.; O. 11 K 24 v.; P. 21 K 68 v.; R. 3 K 13 v. — II. zbirka: I. 6 K 10 v.; II. 4 K 20 v.; III. 10 K 72 v.; IV. 5 K 4 v.; V. 8 K 40 v.; VI. 11 K 30 v.; VII. 22 K 60 v.; VIII. 22 K 95 v. Črke in rimske številke značijo nabiralne pole. — Prisrčna hvala!

Vpokojene so: Rožanc Uršula, stara 37 let, v tovarni 21 let; Prebil Ivana, stara 26 let, v tovarni 12 let; Cvetko Marija, stara 35 let, v tovarni 20 let; Mrva Ivana, stara 36 let, v tovarni 20 let.

Umrli sta: Albina Dermastja, stara 18 let, eno leto v tovarni, jetika. Marija Zor (z Gammel), stara 48 let, jetika, v tovarni 33 let. — Naj v miru počivata!

Prometna zveza.

Kako postopa ravnateljstvo c. kr. drž. železnic z našimi delavci. »Edinost« piše: Neki Viktor T., ki je dalj časa služil pri obratnem oddelku kakor skladiščni delavec, je bil pred dvema mesecema odslovljen iz službe, ker je bil na sumu, da se je z drugimi tovariši pregrešil proti disciplinarnemu redu. Da pride zopet v službo, se je napotil kakih 20 krat h gospodu postajenačelniku pri sv. Andreju, ki ga je pa vsakikrat odslavljal s tem, da mu je rekel, da je pripravljen vzeti ga nazaj v službo pod pogojem, da mu prinese listek od ravnateljstva. In od tega časa mora ta delavec hoditi pravi križev pot. Iz personalnega oddelka se ga je pošiljalo v trgovski, iz tega k obratnemu oddelku itd. In to traja že dober mesec in pol in se nadaljuje še danes. Reče, delavec, 18-letni mladenič, ki je dosedaj vedno pridno opravljal svojo službo in ki mora skrbeti za starega onemoglega očeta in za mater in ki je bil odslovljen čeravno nedolžen na vsej stvari, ne more nikakor priti do zahtevanega zadoščenja in se ga poleg tega še vodi za nos. Pri tem se pa niti ne pomisli, da se mu s tem jemlje tudi možnost, da bi prišel do kake druge službe. — Zopet klasičen dokaz birokratičnega in slovenskim delavcem skrajno nasprotnega postopanja ravnateljstva c. kr. drž. železnic.

Nezadovoljstvo s sedanjim vodstvom in s sistemom zapostavljanja vsega slovenskega, a predpostavljajanja nemškega elementa, je splošno bodisi v delavskih, bodisi v uradniških krogih. To nezadovoljstvo je prišlo že večkrat do izraza in izbruhne eventuelno zopet z elementarno silo na dan. Če gosp. dvorni svetnik Ruff in ž njim kamarila, ki ga obkroža, misli, da je njihova prva dolžnost zatirati slovensko delavstvo in odpirati pot nemškemu navalu, podpirani v tem od centralne železniške uprave na Dunaju, potem naj vedo rečena gospoda, da slovenski delavci nočejo biti več kozlički in da bodo znali najti potrebna sredstva, da jim jo za olijo.

Tako »Edinost«. Iz vsega dopisa sklepamo, da je vse prav in lepo, kar piše »Edinost«, a da bi železničarji le pametno postopali, če pristopijo v »Prometno zvezo«, ki je: 1. pravična vsaki narodnosti in tudi Slovencem; 2. pa lahko odločnejše nastopi za železničarje, ki se jim godi krivica, kakor pa glasilo brezverskih, domišljavih v se zaljubljenih tržaških advokatov, ki jim je lastni žep vse, železničarjeva korist pa deveta briga. Saj »Edinost« to sama priznava, ker ne piše, da bi se potegnil kak tržaški nadčloveški vseslovanski solzavi advokat za Viktorja T. Taki so advokatski tržaški delavski zapeljivci. Solzav dopis v »Edinosti« še puste Cottič sklamljati, da bi pa kaj sami storili, pa ne, seveda ne, ker ne nese.

DOLOČBE GLEDE PRIPOZNANJA DRUŽBENIH PROVIZIJ OD DNE 1. JANUARJA 1907 IZ SLUŽBE IZSTOPIVŠIM DELAVCEM JUŽNE ŽELEZNICE.

1. Delavci, ki služijo neprestano pri južni železnici najmanj 15 let, imajo pravico, ako so na podlagi zdravniškega spričevala za delo nesposobni, do družbene provizije, katere višina se sledeče določa:

Za ne- pretrgano službeno dobo dopol- njenih	Za delavce z zadnjo dnevno plačo						Za delavke neglede na plačo
	do K 250	čez K 250 do K 3—	čez K 3— do K 350	čez K 350 do K 4—	čez K 4— do K 450	čez K 450	
	k r o n						
15 let	180—	240—	300—	360—	420—	480—	120—
16 "	192—	252—	312—	372—	432—	492—	126—
17 "	204—	264—	324—	384—	444—	504—	132—
18 "	216—	276—	336—	396—	456—	516—	138—
19 "	228—	288—	348—	408—	468—	528—	144—
20 "	240—	300—	360—	420—	480—	540—	150—
21 "	252—	312—	372—	432—	492—	552—	156—
22 "	264—	324—	384—	444—	504—	564—	162—
23 "	276—	336—	396—	456—	516—	576—	168—
24 "	288—	348—	408—	468—	528—	588—	174—
25 "	300—	360—	420—	480—	540—	600—	180—
26 "	312—	372—	432—	492—	552—	612—	186—
27 "	324—	384—	444—	504—	564—	624—	192—
28 "	336—	396—	456—	516—	576—	636—	198—
29 "	348—	408—	468—	528—	588—	648—	204—
30 "	360—	420—	480—	540—	600—	660—	210—
31 "	372—	432—	492—	552—	612—	672—	216—
32 "	384—	444—	504—	564—	624—	684—	222—
33 "	396—	456—	516—	576—	636—	696—	228—
34 "	406—	468—	528—	588—	648—	708—	234—
35 "	420—	480—	540—	600—	660—	720—	240—
36 "	432—	492—	552—	612—	672—	732—	246—
37 "	444—	504—	564—	624—	684—	744—	252—
38 "	456—	516—	576—	636—	696—	756—	258—
39 "	468—	528—	588—	648—	708—	768—	264—
40 let in čez	480—	540—	600—	660—	720—	780—	270—

Opomba: Vračunajo se samo cela leta.

2. Uprava ima pravico priznati v posebnih slučajih delavcem, ki so služili zvesto 30 let in so dopolnili 65. leto starosti višjo provizijo.

3. Delavci, ki so se v službi brez svoje krivde ponesrečili in železniški zdravnik izjavi, da so za delo nesposobni, dobe provizijo, določeno za 15. letno službovanje, tudi tedaj, če niso še 15 let v službi.

Za te delavce kakor tudi za vse, ki imajo pravico do provizije velja kot glavno pravilo, da nimajo pravice do provizije takrat, ko dobivajo bolniško podporo od bolniške blagajne, ali če dobivajo zavarovalnino za ponesrečenje. Dobe pa le toliko provizije, da skupno z zavarovalnino dosežejo svojo mesečno plačo.

4. Ako se delavec v službi smrtno ponesreči, da po zapovedi železniškega zdravnika delavec takoj ali pa tudi pozneje vsled te poškodbe umrje, dobi dvoda odpravnino v višini polovične letne provizije, ki bi jo sicer delavec dobival v času, ko se je po nesrečil.

5. Če ponesrečenceva žena ne živi več, ali pa do moževe smrti ni živela z njim skupaj, dobe odpravnino na enake dele razdeljeno, tisti zakonski otroci, katere je oče pri življenju vzdrževal.

6. Za provizijo ali pa odpravnino je treba prositi pri generalni direkciji in sicer službenim potom tam, kjer je delavec nazadnje služil.

V slučajih, kjer velja točka 4. in 5., je treba prošnji priložiti sledeče listine:

- a) mrtvaški list,
 - b) poročni list,
 - c) župnijsko ali pa županovo potrdilo, da sta zakonska do konca skupno živela.
- V slučajih točke 5.:
- a) očetov mrtvaški list,
 - b) materin mrtvaški list ali pa župnijsko ali županovo uradno potrdilo, da mati in oče zadnji čas nista skupno živela,
 - c) krstni ali rojstni list otrok,
 - d) župnijsko ali pa županovo uradno potrdilo, da je oče preskrboval otroke do svoje smrti.

7. Če je delavec brez svoje krivde odpuščen iz službe ali pa ga kliče vojaška dolžnost, da mora prekiniti ali pa zapustiti službo, se mu v slučaju, če je pozneje zopet sprejet v službo, že preje službeni čas ušteje v provizijo.

Če pa čas, ko se je služba prekinila, ni daljši kot osem tednov, tedaj se tudi ta čas všteje v provizijo.

8. Ako postane delevec, ki dobiva provizijo, zopet za delo sposoben, tedaj se mu provizija takoj ustavi. Ako pa delavec ne dobi dela nazaj, mu ostane provizija. Če pa postane zopet za delo nezmožen, se mu pa pri novi določitvi provizije všteje v njegovo dobro tudi tisti čas, ko je dobival provizijo.

9. Ako se delavec ne podvrže pozivu v osmih dneh, da gre k železniškemu zdravniku, ki ga preišče, ali pa če ga zdravnik spozna zdravim in pozivu družbe, naj pride v delo v štirih tednih, če tega ne stori, izgubi takoj provizijo.

10. Provizija se izplačuje mesečno za nazaj proti postavno kolekovani in župnijsko kakor tudi županijsko potrjenem potrdilu.

11. Pravico do provizije izgubi:

a) če je delavec radi hudodelstva kaznovan,

b) če postane zopet za delo sposoben (glej točko 8),

c) če se ne podvrže pozivu, da se v osmih dneh predstavi železniškemu zdravniku (glej točko 9),

d) če umrje; provizija preneha v tem slučaju koncem tistega meseca, v katerem delavec umrje.

12. Te določbe veljajo za vse tiste, ki imajo dnevno plačo in sistemizirano službo, ako niso opravičeni do penzije po § 17. pravil zavoda za penzijo služabnikom c. kr. priv. južne železnice.

Upravni svet ima pravico v slučaju, da se ustanovi kak drug sličen zavod za preskrbo služabnikov, da takoj razveljavi te določbe.

Podružnica »Prometne zveze« Zidani most je podelila 10 K stavkujočemu papirnemu delavstvu. Prisrčna hvala!

Okno v svet.

V jamo razbojnikov hočejo izpremeniti tržaški liberalni advokatje krasno tržaško okolico in iz poštenega istrskega ljudstva napraviti brezbožce in tolovaje, kakršne rabi mladi širokoustni hujskač dr. Josip Mandič, ki na shodih veže take otrobe, da njegovim lastnim pristašem pride slabo in gredo rajši stran kadit cigarete ali si v drugi gostilni izplaknit grlo, kakor da bi ga poslušali. V Boljuncu v Istri predzadnjo nedeljo na kršč. soc. shodu ni dobil besede, zato je pa pod plaščem imunitete starega Mandiča, državnega poslanca in nemašujočega duhovnika priredil zadnjo nedeljo shod, na katerem je govoril za starim Mandičem in tako hujskal proti Fr. Terseglavu in drugim osebam iz Ljubljane ter proti vrli tržaški kršč. socialni duhovščini, da bi zaslužil brez dvoma tri mesece ričeta. Pa mu ni pomagalo, ker so naši napravili dva protishoda, še enkrat tako močna kot Mandičev tolovajski shod. Nazajgrede so vrle Boljuncanke tržaškim zgagarjem povedale tako gorke, da so se prestrašeni vrnili domov. Nekaj Mandičijancev je pa po polnoči metale kamenje v hišo, v kateri je prenočil gosp. Fr. Terseglav.

»Velika slavnost kranjske dežele«. Pod tem naslovom priredi v nedeljo, dne 13. septembra pevsko društvo »Ljubljana« v vseh prostorih hotela »Union« veliko slavnost narodnih noš. Reditelji sijajnega dunajskega spreveda so razposlali udeležencem kranjske skupine navdušena vabila, v katerih jih vabijo, da se ta dan v svojih krasnih narodnih nošah zbero v Ljubljani. Dobili so že mnogo odzivov, tako da se bo zbralo na tej slavnosti vse, kar je neslo čast in slavo slovenske domovine v svet in na cesarski Dunaj, ljubljansko občinstvo pa bo imelo najlepšo priliko diviti ze na izbranih narodnih nošah. Razume se, da je vsaka narodna noša dobrodošla in da onim, ki nastopajo v narodni noši, ni treba, da bi bili ravno člani dunajske skupine. Čim več bo narodnih noš, lepša bo slavnost. Zato vabimo vse, ki imajo narodno nošo, na ta dan v narodnih nošah prihite v Ljubljano! Naj bi na vseslovenski slavnosti narodnih noš našli ne samo narodne noše s Kranjskega, ampak tudi slovenske narodne noše iz Koroške, Primorske in Štajerske. O podrobnostih te zanimive slavnosti bomo še poročali. Slavnostni odbor je neutrudljivo pri delu. »Unionovi« prostori bodo zanimivo dekorirani. Na slavnosti bodeta svirali dve godbi, pevski zbori bodo tekmovali z narodnimi popevkami, urejeno bo veliko streljanje na dobitke, urejen bo velik kmečki seamenj, sploh bo odbor storil vse, da vse posetnike slavnosti popolnoma zadovolji. V nedeljo, dne 13. septembra torej vsi na prekrasno »Slavnost kranjske dežele« v Ljubljano!

Socialna politika na shodu nemških katoličanov. Ob vsakoletnih sijajnih shodih nemških katoličanov ne prezirajo socialnega vprašanja, nasprotno se vedno opominjajo nemški katoličani, naj neutrudno delujejo na polju socialnih preosnov. Letošnji katoliški shod glede na to ni zaostal za svojimi predniki. Saj so zborovali v mestu, ki leži ob reki, na kateri se razvija velikanski promet. Leži pa Düsseldorf sam v sredi med rensko in westfalsko provinco, deželama premoga in železa in stotisočih modernih kolovratov in tkalskih stolov. Katoličani lju-

bijo napredek, prilagode se radi modernemu, ne modernističnemu duhu, razumejo sedanja narodno-gospodarska in časovna vprašanja in pa potreba praktičnega dela na socialnem polju. Socialen znak so imeli govori na velikanskih javnih shodih, socialen značaj pa tudi resolucije, sklepi, ki so bili napredni in praktični.

Shod je zahteval, naj nemški katoličani socialno delujejo osobito pri izpopolnitvi socialne postavočaje, pri združniški samopomoči in pri dobrotelčnih napravah.

Sodeluje naj se glede obrtno postavodajo za vse stanove: za stare, ki se bore za svoj obstoj za nove: za delavce, za uslužbence v trgovini in v prometu, za zasebne in javne uradnike.

Urede naj se delovne razmere novih stanov. Zagotovi se naj združevalna in zborovalna svoboda in uredi delavska pogodba.

Na vso priporočila shod samopomoč po drugih.

**Tovarna
za stole**

Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Delavke in delavci pozor!

Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporočila po najnižji ceni in najboljši
kakovosti

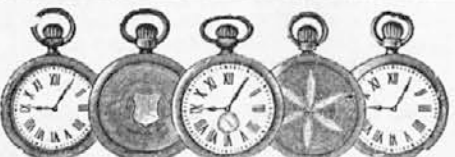
Josip Vidmar
v Ljubljani
Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.
Popravila točno in ceno.

Cene brez konkurence!

A. Lukić
Ljubljana, Pred škofijo 19,
priporočila svojo

veliko zalogo izgotov-
ljenih oblek za dame,
gospode, dečke in de-
klice po najnižji ceni.

Solidna postrežba!

Ustanov-
ljeno leta
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe. prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu
priporočila svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov
Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
izredno veliko zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.
Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gram o
fone in igre.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH
Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter za-
storjev, barvarija in likanje usnja

na par
Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.

Sprejemališče
Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata

svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in

 novosti v
konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Češnik & Milavec
(pri Češniku)

Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago

za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštna in zanesljiva. Cene najnižje.

Patniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Hmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporočila svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene